

Struktura użytkowania ziemi w Polsce

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Symulacja interaktywna](#)
- [Grafika interaktywna](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Struktura użytkowania ziemi w Polsce

Źródło: Polina Rytova, <https://unsplash.com/license>, dostępny w internecie: https://unsplash.com/@polina_art?utm_source=unsplash&utm_medium=referral&utm_content=creditCopyText.

Człowiek w różny sposób wykorzystuje ziemię. Jeżeli na danym obszarze występują żyzne gleby, to można go użytkować rolniczo. Na słabszych glebach dominującą formą użytkowania ziemi są łąki, pastwiska czy lasy. Wraz ze wzrostem poziomu rozwoju gospodarczego, zwiększa się udział terenów zabudowanych (na przykład komunikacyjnych, mieszkaniowych czy przemysłowych), kosztem wycinki lasów lub zmniejszenia powierzchni gruntów rolnych na skutek wzrostu poziomu intensywności rolnictwa. Z tego materiału dowiesz się, jak wygląda struktura użytkowania ziemi w Polsce i porównasz ją ze strukturą użytkowania ziemi w innych państwach.

Twoje cele

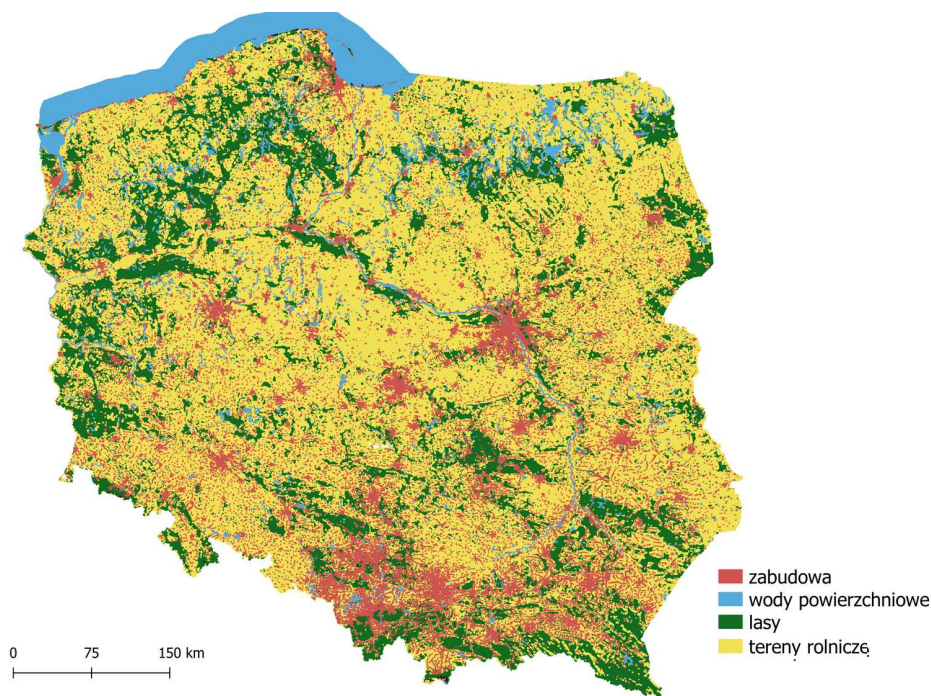
- Rozróżnisz formy użytkowania ziemi.
- Przedstawisz strukturę użytkowania ziemi w Polsce.
- Porównasz i scharakteryzujesz strukturę użytkowania ziemi w Polsce oraz wyjaśnisz przyczyny tego zróżnicowania.
- Wyjaśnisz przyczyny regionalnego zróżnicowania struktury użytkowania ziemi w Polsce.

Przeczytaj

Formy użytkowania ziemi w Polsce

Użytkowanie terenu to inaczej jego wykorzystanie przez człowieka poprzez zmianę **środowiska naturalnego** i przystosowanie na potrzeby wykorzystania np. pod grunty orne czy zabudowę.

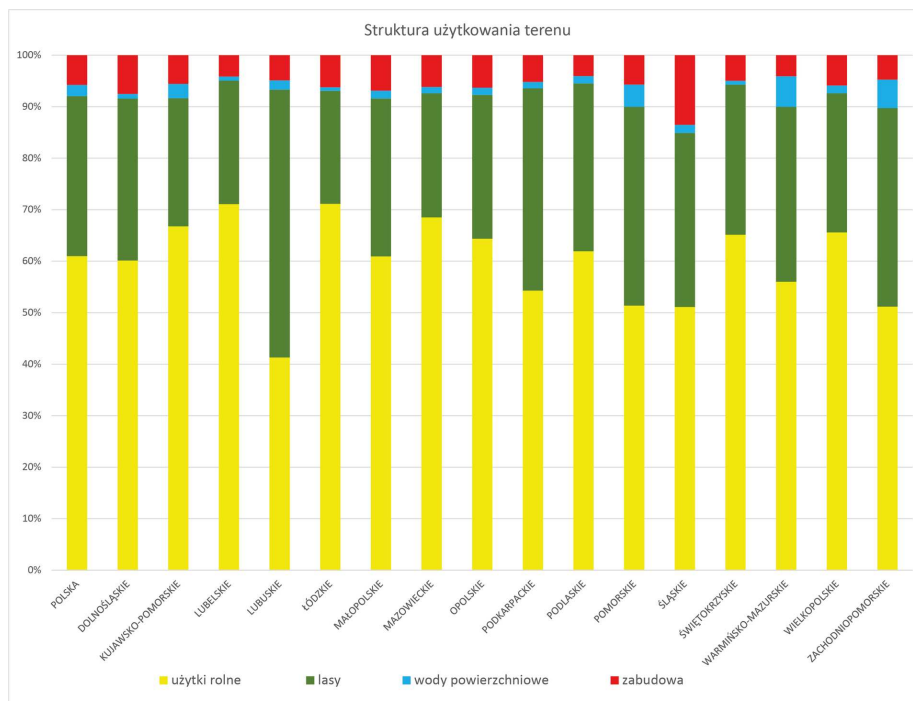
W niniejszym materiale zajmiemy się omówieniem czterech najważniejszych i najliczniejszych grup użytkowania terenu, którymi są zabudowa, obszary rolnicze, lasy oraz wody powierzchniowe.

Użytkowanie terenu w Polsce

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., na podstawie danych z Geoportalu, licencja: CC BY-SA 3.0.

Analizując powyższą mapę, można zauważyć, że większa część naszego kraju użytkowana jest do celów rolniczych. Zabudowa mieszkalna skupia się głównie w pobliżu miast. Można zauważyć, że na południu Polski jest większy udział zabudowy mieszkalnej niż na północy. Większy udział w strukturze użytkowania terenu mają lasy na zachodzie i południowym wschodzie kraju.

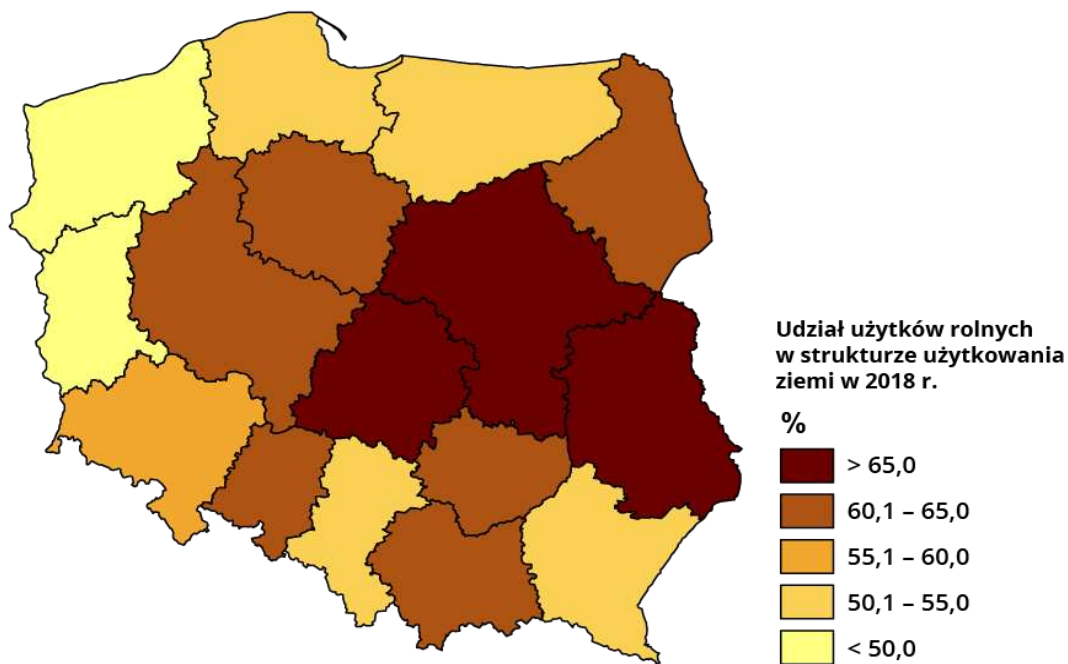

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Analizując procentowy udział poszczególnych kategorii użytkowania gruntu, można zauważyć, że we wszystkich województwach z wyjątkiem lubuskiego, grunty orne zajmują 50% ogółu powierzchni. Lasy stanowią drugą co do wielkości kategorię i średnio zajmują 30% powierzchni. Największy udział zabudowy powierzchni występuje w województwie śląskim, około 15%. W Polsce średnio zabudowa nie przekracza 10% ogółu powierzchni. Największy udział wód powierzchniowych jest w województwie warmińsko-mazurskim, pomorskim i zachodniopomorskim, około 5%. W innych województwach obszary te zajmują około 1% powierzchni terenu.

Polecenie 1

Korzystając z powyższych informacji nt. poszczególnych form użytkowania ziemi oraz dostępnych źródeł wiedzy, wyjaśnij przyczyny przestrzennego zróżnicowania procentowego udziału tych form.

Udział użytków rolnych w strukturze użytkowania ziemi w 2018 r.

Źródło: BDL GUS, domena publiczna.

Słownik

PKOB (Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych)

stanowi usystematyzowany wykaz obiektów budowlanych, rozumianych jako produkty finalne działalności budowlanej; opracowana została na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), zgodnej z zaleceniami Narodów Zjednoczonych; PKOB służy potrzebom statystyki działalności budowlanej, sporządzania sprawozdań budowlanych, spisów budowli i mieszkań, statystyki cen obiektów budowlanych oraz rachunków narodowych; ponadto służy do klasyfikowania obiektów budowlanych; może być ona stosowana w trakcie zmiany zastosowania, renowacji, wyburzania, modernizacji obiektu budowlanego (stat.gov.pl).

środowisko naturalne

inaczej środowisko przyrodnicze, z ekologicznego punktu widzenia jest to całokształt powiązanych ze sobą elementów otoczenia organizmów (abiotyczne i biotyczne)

Symulacja interaktywna

Polecenie 1

Na podstawie poniższej symulacji, wyjaśnij przyczyny zróżnicowania wskaźnika udziału poszczególnych form użytkowania ziemi w poszczególnych powiatach.

Ćwiczenie 1

Zaznacz województwo, w którym występuje najwięcej terenów mieszkaniowych w ogólnej strukturze użytkowania terenu.

☐ Lubelskie.

☐ Podlaskie.

☐ Dolnośląskie.

☐ Śląskie.

Ćwiczenie 2

Zaznacz województwo, w którym występuje najwięcej powierzchni pod wodami w ogólnej strukturze użytkowania terenu.

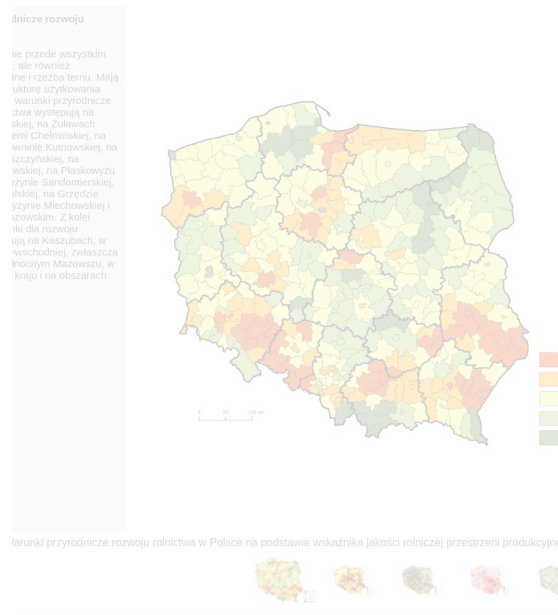
☐ Śląskie.

☐ Zachodniopomorskie.

☐ Lubelskie.

☐ Wielkopolskie.

Symulacja 1

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D7bKFwvcb>

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., CC BY-SA 3.0

Źródło danych: BDL GUS.

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Wykorzystując dane statystyczne ze strony Głównego Urzędu Statystycznego, dokonaj odpowiednich obliczeń i stwórz wykres obrazujący strukturę użytkowania ziemi w Polsce.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Korzystając z poniższych wykresów oraz z danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego określ główne tendencje zmian użytkowania ziemi w Polsce na przestrzeni ostatnich lat. Wyjaśnij przyczyny tych zmian.

Struktura użytkowania ziemi w Polsce w 2010 roku.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., na podstawie danych BDL GUS, licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 3

Porównaj strukturę użytkowania ziemi w Polsce i w wybranych krajach. Wyjaśnij przyczyny tego zróżnicowania.

Struktura użytkowania ziemi w Danii w 2018 r.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., na podstawie danych FAOStat, licencja: CC BY-SA 3.0.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autora: Kamil Kaliński

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Struktura użytkowania ziemi w Polsce

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum i technikum, zakres podstawowy, klasa II

PODSTAWA PROGRAMOWA

X. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo: czynniki rozwoju rolnictwa, struktura użytków rolnych, obszary upraw i chów zwierząt, zrównoważona gospodarka leśna, rybactwo (morskie i śródlądowe, akwakultura).

Uczeń:

2) porównuje strukturę użytków rolnych w Polsce z wybranymi krajami świata.

Kształtowane kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne

Uczeń:

- rozróżnia formy użytkowania ziemi zgodne z polską klasyfikacją (ewidencja gruntów i budynków),
- przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce,
- porównuje strukturę użytkowania ziemi w Polsce i innych krajach, wyjaśnia przyczyny tego zróżnicowania,
- charakteryzuje główne tendencje zmian struktury użytkowania ziemi w Polsce,
- wyjaśnia przyczyny regionalnego i lokalnego zróżnicowania struktury użytkowania ziemi w Polsce.

Strategie: konektywizm.

Metody nauczania: pogadanka, dyskusja, praca z e-materiałem.

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach, praca w parach, praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny (lub/i tablety z dostępem do internetu), zeszyt przedmiotowy.

Materiały pomocnicze

Falkowski J., Kostrowicki J., *Geografia rolnictwa świata*, PWN, Warszawa 2005.

Grzebisz W., Szramka H., *Wielka Encyklopedia Geografii Świata. Tom XI. Rolnictwo i leśnictwo*, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań 1998.

Bański J., *Geografia rolnictwa Polski*, PWE, Warszawa 2007.

Rudnicki R., Klubka M., *Użytkowanie ziemi i produkcja rolnictwa w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2002-2010. Studium statystyczno-przestrzenne*, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2014.

Rudnicki R., *Rolnictwo Polski. Studium statystyczno-przestrzenne 2002-2010*, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2016.

FAOStat: fao.org/faostat/en/#data

BDL GUS: bdl.stat.gov.pl/BDL/start

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Czynności organizacyjne (powitanie, sprawdzenie stanu klasy).
- Sprawdzenie ewentualnego zadania domowego.
- Dialog z uczniami mający na celu podsumowanie ostatniej lekcji.
- Przeczytanie przez uczniów wprowadzenia do e-materiału i krótka dyskusja na ten temat.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel inicjuje dyskusję klasową na temat kategoryzacji form użytkowania ziemi. W tym celu posługuje się wyświetlonym na ekranie fragmentem części *Przeczytaj* niniejszego e-materiału.
- Uczniowie wykonują w parach polecenia do multimedium bazowego nr 1. Po zakończonej pracy chętne osoby przedstawiają swoje odpowiedzi. Następuje klasowa dyskusja, nad jej przebiegiem czuwa nauczyciel.

- Następnie nauczyciel dzieli uczniów na kilka grup (w zależności od liczebności klasy). Każda losuje zagadnienie (formę użytkowania ziemi) do opracowania. Uczniowie pracują, korzystając z części *Przeczytaj* multimedium bazowego niniejszego e-materiału. Zagadnienia do opracowania: rodzaje gruntów zaliczanych do danej formy użytkowania ziemi, zróżnicowanie przestrzenne danej formy użytkowania ziemi na poziomie województw i powiatów oraz przyczyny tego zróżnicowania.
- Po zakończonej pracy następuje prezentacja wyników i klasowa dyskusja. Nad poprawnym przebiegiem tej części lekcji czuwa nauczyciel.
- W następnym etapie lekcji uczniowie wykonują w grupach polecenie 2 do multimedium bazowego nr 2. Po zakończonej pracy przedstawiają swoje odpowiedzi, które weryfikuje nauczyciel.

Faza podsumowująca

- Uczniowie układają trzy pytania sprawdzające dla swojego kolegi/swojej koleżanki i oceniają poprawność ich wykonania. Etap ten kontroluje nauczyciel.
- Nauczyciel nagradza aktywnych uczniów, ocenia pracę w grupach i przypomina cele zajęć.
- Pożegnanie i zaproszenie na kolejną lekcję.

Praca domowa

- Polecenie 3 do multimedium bazowego nr 2. Uczniowie mogą wykonać to polecenie w ramach klasowego projektu.
- Opcjonalnie można także prosić o zapoznanie się z kolejnym tematem lekcji (w przypadku blended-learning).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Multimedium bazowe może być wykorzystane w fazie realizacyjnej oraz podsumowującej, a także po lekcji (w celu utrwalenia wiadomości) i przed lekcją (strategia odwróconej klasy). Może także znaleźć swoje zastosowanie na innych lekcjach z zakresu zagadnień dotyczących geografii rolnictwa, np. podczas omawiania kwestii dotyczących produkcji roślinnej.